

بررسی وضعیت سلامت روان محصلان پوهنتون لوگر

پوهندوی محمد طاهر خپلواک^۱، پوهنیار نجیب الله نجیب^۲، پوهندوی مجیب الرحمن رحمانی^۳

^{۱،۳} د ډیپارتمنت پیداکوژی، پوهنځی روان شناسی و علوم تربیتی، پوهنتون کابل، کابل، افغانستان

^۲ د ډیپارتمنت روان شناسی و علوم تربیتی، پوهنځی تعلیم و تربیه، پوهنتون لوگر، لوگر، افغانستان

ایمیل: tahirkhpalwak@ku.edu.af

چکیده

این تحقیق به هدف بررسی وضعیت سلامت روان محصلان پوهنتون لوگر انجام شد. مطالعه از نوع توصیفی - تحلیلی و از نظر جمع آوری معلومات کمی است. جامعه آماری ۹۳۸ تن محصل پوهنتون لوگر است که (۳۰۸) تن به عنوان نمونه انتخاب شدند. اطلاعات از طریق پرسشنامه سلامت عمومی روان گلدبرگ و ویلم (GHQ-28) جمع آوری و با نرم افزار SPSS 26 تحلیل شد. نتایج نشان داد که ۸۱.۴۵ فیصد محصلان مورد مطالعه دارای علایم اختلالات روانی بودند (۴۵.۷۸٪ خفیف، ۲۹.۸۷٪ متوسط و ۵.۸۴٪ شدید). شیوع بالای علایم اختلالات روان (۸۱.۴۵٪)، نیازمند ارزیابی های دقیق روان شناختی و ارائه خدمات مشاوره و روان درمانی است و ضروری به نظر می رسد تا در جهت رفع عوامل زمینه ساز این مسأله اقدامات جدی صورت گیرد.

واژه های کلیدی: محصلان پوهنتون لوگر؛ سلامت روان؛ اختلالات روانی؛ پرسشنامه GHQ-28

Investigating the Mental Health Status of Students at Logar University

Muhammad Tahir Khpalwak¹, Najibullah Najib², Mujibrahman Rahmani³

^{1, 3}Department of Pedagogy, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Kabul University, Kabul, Afghanistan

²Department of Psychology and Educational Sciences, Faculty of Education, Logar University, Logar, Afghanistan

Email: tahirkhpalwak@ku.edu.af

Abstract

This study assessed the mental health status of students at Logar University. This study employed a descriptive-analytical design and utilized a quantitative approach for data collection. The statistical population consisted of 938 students, from which a sample of 308 was selected for this study. Data were collected using the Goldberg and Williams General Health Questionnaire (GHQ-28) and analyzed using SPSS version 26. The findings revealed that 81.45% of the surveyed students exhibited symptoms of psychological disorders, with 45.78% showing mild symptoms, 29.87% showing moderate symptoms, and 5.84% showing severe symptoms. The high prevalence of psychological symptoms (81.45%) highlights the urgent need for comprehensive psychological assessments and the provision of counseling and psychotherapy services. Serious measures must be taken to address the underlying factors contributing to this issue.

Keywords: Students of Logar University; Mental Health; Mental Disorders; GHQ-28 Questionnaire

ارجاع: خپلواک، م. ط؛ نجیب ا. ن؛ و رحمانی، م. ر. (۱۴۰۴). بررسی وضعیت سلامت روان محصلان پوهنتون لوگر.

ژورنال علمی - تحقیقی علوم اجتماعی - پوهنتون کابل ۸(۲). ۱۹-۱. <https://doi.org/10.62810/jss.v8i2.344>

مقدمه

دوره تحصیلات عالی بر اساس عوامل مختلف یک دوره فشارزای روانی است (خزاعی و همکاران، ۱۳۹۳)، در چنین شرایطی که اغلب، با فشار و نگرانی توأم است، عملکرد و محصول افراد تحت تأثیر قرار میگیرد (شیریم و همکاران، ۱۳۸۸). از سوی دیگر، نهادهای تحصیلی نیز نقش مهمی در بهبود سلامت روان محصلان دارند. فراهم کردن محیطی حمایتی و انگیزشی در پوهنتونها، ارائه برنامه‌های مشاوره و روان‌شناسی و آگاهی‌دهی به محصلان در زمینه مدیریت استرس و زمان، از جمله اقداماتی است که می‌تواند در بهبود سلامت روان آنان مؤثر باشد.

محصلان در هر کشور جزء اقشار مهم به حساب می‌آید، بنابراین، توجه به سلامت روان آن‌ها به عنوان یکی از اقشار مؤثر و سازنده کشور و مدیران نسل آینده بسیار مهم است (کردی و نظریفر، ۱۳۹۴). در نهایت، توجه به سلامت روان محصلان، تحقیق و تدوین برنامه‌هایی برای ارتقاء آن، می‌تواند نقشی کلیدی در افزایش کیفیت تحصیل و یادگیری داشته باشد و به ایجاد جامعه‌ای سالم و کارآمد کمک کند.

از نظر سازمان صحتی جهان، سلامت روان به حالت رفاه و آرامش کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نه فقط فقدان بیماری یا ناتوانی گفته می‌شود که بین این سه بعد تأثیر متقابل و پویا وجود دارد (عبدی، باباپور و فتحی، ۱۳۸۹). در جوامع امروزی، سلامت روان جوانان و نوجوانان، به‌ویژه محصلان، یکی از موضوعات حیاتی و حساس محسوب می‌شود. با توجه به پیچیدگی‌ها و فشارهای روانی مختلف که بر آن‌ها می‌آیند، ارزیابی و بررسی سلامت روان محصلان اهمیت بسیاری دارد. این مسئله خاصاً در محیط‌های آموزشی و تحصیلی می‌تواند تأثیر چشمگیری بر روند یادگیری، پیشرفت تحصیلی و رفتارهای اجتماعی محصلان داشته باشد. بنابراین، تحقیق در زمینه بررسی وضعیت سلامت روان محصلان می‌تواند به شناخت بهتر از وضعیت روانی این گروه و عوامل مؤثر بر آن و در نهایت ارائه راهکارهای مناسب برای بهبود آن ارزشمند باشد. سلامت روان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های سلامت به حساب می‌آید و افرادی قادرند برای جامعه خود مفید باشند که از سلامت عمومی به خصوص از سلامت روانی برخوردار باشند. محصلان هم که از نسل جوان و آینده ساز کشور هستند لازم است که به آموزش صحیح و سلامت عمومی آن‌ها توجه خاص صورت گیرد. بنابراین، پوهنتونها در هر جامعه باید برای حفظ سلامت عمومی و روانی افراد خود اقدام کنند (آقای، ۱۳۹۰). سلامتی به عنوان یک حق بشری و یک هدف اجتماعی در جهان شناخته شده و برای ارضای نیازهای اساسی و بهبود کیفیت زندگی انسان حیاتی است. سلامت و تعادل عمومی محصلان نیز در پیشرفت آن‌ها عاملی مهم

است و با مداخلات پیشگیرانه و برنامه‌های ارتقای سلامت بهبود می‌یابد (رحیمیان بوگر، محمدی‌فر، نجفی و دهشیری، ۱۳۹۲).

سلامت روان یکی از بنیادی‌ترین ابعاد سلامت انسان است که بر کیفیت زندگی، توانمندی‌های فردی و اجتماعی، و پیشرفت تحصیلی تأثیر مستقیم دارد. به ویژه در محیط‌های تحصیلات عالی، سلامت روان محصلان نقش مهمی در تمرکز، انگیزه، یادگیری، و تعاملات اجتماعی ایفا می‌کند (WHO, 2022). مطالعات جهانی نشان داده‌اند که محصلان در کشورهای در حال توسعه، به دلیل فشارهای تحصیلی، نگرانی‌های مالی، عدم حمایت روانی، و نامطمئن بودن آینده شغلی، با مشکلات روانی بیشتری مواجه‌اند (Bayram & Bilgel, 2008 و Ibrahim et al., 2013). در افغانستان، با توجه به وضعیت سیاسی-اقتصادی، ناامنی‌ها، محرومیت‌ها و محدودیت‌های اجتماعی، این فشارها بیشتر محسوس است. پوهنتون لوگر نیز به عنوان یکی از مراکز علمی مهم در کشور، از این امر مستثنا نیست. مشاهدات اولیه و گزارش‌های غیررسمی حاکی از آن است که بخش بزرگی از محصلان این پوهنتون با علائمی چون اضطراب، افسردگی، کم‌انگیزگی، و مشکلات خواب روبه‌رو هستند؛ اما تا کنون هیچ مطالعه نظام‌مند و علمی‌ای جهت بررسی دقیق این وضعیت صورت نگرفته است. بنابراین، بررسی علمی وضعیت سلامت روان محصلان پوهنتون لوگر، می‌تواند زمینه‌ساز شناخت دقیق چالش‌ها و طراحی برنامه‌های حمایتی و روان‌درمانی مؤثر برای بهبود وضعیت روانی و تحصیلی این قشر باشد.

تحقیقات متعددی درباره سلامت روان محصلان انجام شده که در ادامه به برخی از یافته‌های آن‌ها اشاره خواهد شد.

آقای (۱۳۹۰) تحقیقی را تحت عنوان رابطه بین تفکر انتقادی و سلامت روان عمومی محصلان انجام داد که چنین نتایج را به دست آورده‌اند: میانگین سلامت عمومی محصلان مورد بررسی ۳۱/۵۲ بود. به عبارت دیگر ۷۳ تن (۱۸/۴) فیصد محصلان فاقد علایم اختلالات روانی و ۳۱۰ تن (۹۱/۶) فیصد مشکوک به علایم اختلالات روانی بودند.

حسینی، صادقی، رجب‌زاده، رضازاده، نبوی، رعنائی و الماس حشانی (۱۳۹۰) تحقیق را تحت عنوان سلامت روان محصلان پوهنتون علوم طبی خراسان شمالی و عوامل مرتبط با آن در سال ۱۳۸۹ انجام داده‌اند که نتایج این بررسی نشان می‌دهد که ۴۳،۱ فیصد از محصلان مشکوک به اختلال در سلامت روان بودند. میانگین سلامت روان محصلان $58 \pm 24,21$ بود. ۶،۶ فیصد از محصلان دارای اختلال در سلامت جسمانی، ۷،۱ فیصد دارای اختلال در وضعیت اضطراب، ۱۰،۸ فیصد دارای اختلال در عملکرد اجتماعی و ۹،۰ فیصد دارای اختلال در افسردگی بوده‌اند. در مطالعه حاضر ارتباط معناداری

بین علایم اختلالات روانی با مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، درآمد خانواده، سال ورود به پوهنتون مشاهده نشد ولی بین وضعیت سلامت روانی و جنس رابطه آماری معناداری مشاهده شد ($P=0.01$).

فلاحی، مسعود رسولی، نصیری و رهنما (۱۳۹۲) تحقیقی را تحت عنوان بررسی وضعیت سلامت روان محصلان ساکن در لیل‌های پوهنتون علوم بهزیستی و توانبخشی انجام داد که نتایج این بررسی نشان داد $54/3\%$ (۸۸ نفر) مشکوک به اختلال در سلامت روان بودند. در این میان بیشترین میانگین مربوط به اختلال در بعد کارکرد اجتماعی و پس از آن به ترتیب در ابعاد اضطراب و اختلال خواب، علایم جسمانی و افسردگی بود. همچنین بین سن، مدت اقامت در لیل، تعداد سمسترهای گذرانده و وضعیت روانی ارتباط معکوس معناداری مشخص شد ($p < 0/05$).

اخوان، پورقانع و نادری‌شاد (۱۳۹۶) تحقیقی را تحت عنوان بررسی مقایسه‌ای سلامت روان در محصلان سال اول و آخر رشته‌های اتاق عمل و هوشبری انجام داد که نتایج آن نشان داد تعداد محصلان رشته اتاق عمل که از سلامت روان برخوردار بوده‌اند ($57/6\%$) از محصلان رشته هوشبری ($57/9\%$) بیشتر بوده است. ارتباط جنس و محل سکونت، با زیر مقیاس سلامت اجتماعی معنادار تعیین شده است و به ترتیب $p = 0/035$ و $p = 0/044$ می‌باشد، اما ارتباط سلامت روان با رشته تحصیلی و سایر مشخصات دموگرافیک، معنی‌دار نبود ($p > 0/05$).

توکلی‌زاده و همکاران (۱۳۸۹) تحقیقی را تحت عنوان بررسی سلامت روان محصلان ورودی نیم سال اول سال تحصیلی ۱۳۸۸-۸۹ پوهنتون علوم طبی گناباد انجام داده است که یافته‌های این بررسی نشان می‌دهد $31,6$ فیصد افراد مورد مطالعه بالاتر از نقطه برش قرار داشته و مشکوک به اختلال سلامت روان بودند.

جهانی‌هاشمی، حسن، سمیه و ساریچلو (۱۳۸۷) تحقیق را تحت عنوان بررسی سلامت روان محصلان سال اول و آخر پوهنتون علوم طبی قزوین (1384) انجام داده‌اند و نتایج آن را چنین توضیح می‌دهد: $30,7$ فیصد محصلان سالم و $69,3$ فیصد مشکوک به اختلال روانی بودند ($53,5$ فیصد خفیف، $14,3$ فیصد متوسط و $1,5$ فیصد شدید). بین رشته تحصیلی و شیوع اختلال روانی رابطه معناداری به دست آمد ($0.042=p$). میزان موارد سالم، اختلال خفیف، اختلال متوسط و اختلال شدید در محصلان سال اول به ترتیب $27,1$ فیصد، $54,5$ فیصد، $16,9$ فیصد و $1,6$ فیصد و در محصلان سال آخر به ترتیب $34,5$ فیصد، $52,6$ فیصد، $11,6$ فیصد و $1,4$ فیصد به دست آمد که از لحاظ آماری معنادار نبود.

حسینی و موسوی (۱۳۷۹) در تحقیق تحت عنوان بررسی وضعیت سلامت روان محصلان ورودی سال تحصیلی ۷۸-۷۹ پوهنتون علوم طبی مازندران نتایج متفاوت را به دست آوردند که، ۵۱/۸ فیصد از محصلان مشکوک به اختلال روانی هستند.

رضائی، بهشتی، حاجی حسینی و سیدی اندی (۱۳۸۵) تحقیقی را تحت عنوان بررسی مقایسه‌ای سلامت روان در محصلان سال اول و آخر رشته پرستاری انجام داد و یافته‌های به دست آمده از بررسی پاسخ محصلان به پرسشنامه (GHQ-28) نشان داد که ۳۰/۶ فیصد (۲۶ نفر) کل محصلان مورد ارزیابی، دارای اختلال روانی بودند که از این تعداد، ۶۵/۴ فیصد (۱۷ نفر) در سال آخر و ۳۴/۶ فیصد (۹ نفر) در سال اول پوهنتون مشغول به تحصیل بودند. میانگین نمرات کسب شده از نظر مشکلات جسمانی، افسرده گی و اضطراب در محصلان سال آخر بالاتر بوده و محصلان مذکور در مقایسه با محصلان سال اول فیصدی بالاتری از اختلالات مذکور را نشان دادند ($p < ۰/۰۵$). می‌توان گفت که محصلان سال آخر رشته پرستاری نسبت به محصلان سال اول از سلامت روانی کمتری برخوردار بودند که احتمالاً به علت ماهیت این رشته تحصیلی می‌باشد.

هادوی، خدادادی و هاشمی (۱۳۹۱) تحقیق را تحت عنوان مقایسه سلامت روان محصلان سال‌های اول و آخر پوهنشی پرستاری، مامایی و پیرا طبی رفسنجان بر اساس آزمون SCL90 در سال ۱۳۹۱ انجام داده که نتایج آن نشان می‌دهد میانگین و انحراف معیار نمره سلامت روان محصلان مورد بررسی $۶۵/۱۳ \pm ۴۶/۲۰$ به طوری که در محصلان سال اول $۷۱/۵۶ \pm ۵۰/۵۴$ و در محصلان سال آخر $۵۰/۴۱ \pm ۲۹/۶۵$ محاسبه گردید ($p = ۰/۰۰۱$). شایع‌ترین علایم اختلالات روانی در محصلان، افکار پارانوئیدی، وسواس اجباری و حساسیت در روابط بین فردی و ارتباط جنسیت با سلامت روان معنی‌دار بود ($p = ۰/۰۳۱$).

پیر خائفی (۱۳۹۱) تحقیقی را تحت عنوان ارتباط مؤلفه‌های فراشناختی با سلامت روان در محصلان انجام داد که نتایج تحلیل روابط همبستگی و رگرسیون بیانگر روابط منفی معنادار بین خلاقیت با نشانه‌های آسیب‌های روانی بود. از بین مؤلفه‌های فراشناختی خلاقیت دو مؤلفه سیالی و ابتکار ذهنی ۵۶ تا ۵۷ فیصد از واریانس سلامت روان را تبیین می‌کرد. میزان خلاقیت و سلامت روان در بین رشته‌های مختلف متفاوت بود. محصلان بخش علوم انسانی نسبت به بقیه رشته‌ها از خلاقیت و سلامت روان بالاتری برخوردار بودند.

بیانی، گودرزی و کوچکی (۱۳۸۷) بررسی علمی را تحت عنوان رابطه ابعاد بهزیستی روان‌شناختی و سلامت عمومی در محصلان پوهنتون آزاد اسلامی واحد آزاد شهر (۱۳۸۵/۸۶) انجام داد و نتایج آن

را در سال (۱۳۸۷) چنین بیان کردند: میانگین خرده مقیاس اختلال در کارکرد اجتماعی پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ) بالاتر از سایر عامل‌ها می‌باشد ($M = 4/08$). نتایج نشان داد که بین ابعاد بهزیستی روان‌شناختی و سلامت عمومی رابطه منفی معنادار وجود دارد ($p < 0/01$).

دستجردی و خزاعی (۱۳۸۰) که تحت عنوان بررسی سلامت روان محصلان ورودی سال ۸۱-۸۲ پوهنتون علوم طبی بیرجند انجام داد نتایج را بر عکس چنین بیان می‌کنند که هر یک از زیر مجموعه‌های آزمون مشخص گردید محصلان به ترتیب از اختلال در عملکرد اجتماعی، اضطراب، شکایات جسمانی و افسردگی رنج می‌برند.

کرمی و پیراسته (۱۳۸۰) تحقیق مشابه را تحت عنوان بررسی وضعیت سلامت روان محصلان پوهنتون علوم طبی زنجان ایران انجام داده که نتایج این تحقیق نشان داده اند که ۴,۶ فیصد محصلان از احساس غمگینی و افسردگی شدید و ۲۱,۸ فیصد از افسردگی متوسط می‌برد و همچنین بر اساس نتایج آزمون ۶۲ فیصد محصلان دارای اختلال در عملکرد متوسط و ۴,۱ فیصد اختلال در عملکرد شدید و ۳۶,۵ فیصد دارای اضطراب متوسط و ۶ فیصد اضطراب شدید و ۳۴,۹ فیصد دارای علایم جسمانی در حد متوسط و ۳,۳ فیصد دارای علایم جسمانی شدید بوده اند. آزمون فرضیه‌های این تحقیق نشان می‌دهد که بین محصلان بومی و غیربومی، شاغل و غیرشاغل از نظر سلامت روانی تفاوت معناداری مشاهده شده و میزان اختلال در محصلان غیربومی و غیرشاغل شایع تر بوده است. این مطالعه نشان داد که ۴۳ فیصد محصلان مشکوک به علایم روانی متوسط و ۵,۴ فیصد مشکوک به علایم روانی شدید بودند.

تحقیق حاضر اهمیت کاربردی بالایی دارد و نتایج آن به‌ویژه برای مسؤولان پوهنتون لوگر و وزارت تحصیلات عالی افغانستان مفید خواهد بود. سلامت روان ارتباط مستقیمی با پیشرفت تحصیلی دارد؛ به این معنا که بررسی وضعیت روانی محصلان می‌تواند اطلاعات ارزشمندی در اختیار معلمان و مشاوران قرار دهد تا نیازها و مشکلات آنان را بهتر بشناسند و راهکارهای مناسبی برای بهبود وضعیتشان ارائه دهند. شناسایی مشکلات روانی مانند اضطراب، افسردگی و ناتوانی یادگیری از طریق این بررسی‌ها ممکن می‌شود. شناخت دقیق‌تر این مشکلات به تشخیص و درمان زودهنگام آن‌ها کمک کرده و از تأثیرات منفی بر تحصیلات و زندگی روزمره محصلان جلوگیری می‌کند. بهبود سلامت روانی محصلان می‌تواند عملکرد پوهنتون و اثربخشی آموزش را تسهیل کند، زیرا محصلان با روان سالم‌تر، بهترین تجربیات تحصیلی را کسب کرده و به تحقق اهداف آموزشی کمک می‌کنند. علاوه بر این، تشخیص زودهنگام مشکلات روانی و روان‌شناختی می‌تواند از بروز رفتارهای ناسازگار مانند خشونت، مصرف مواد مخدر و ترک تحصیل پیشگیری کند و از ایجاد مشکلات بزرگ‌تر در آینده جلوگیری نماید. در

مجموع، بررسی سلامت روان محصلان می‌تواند کیفیت زندگی تحصیلی، عملکرد آموزشی و پیشگیری از مشکلات روانی و اجتماعی را ارتقاء بخشد. هدف‌های این تحقیق عبارت‌اند از:

۱. بررسی وضعیت سلامت عمومی روان محصلان پوهنتون لوگر؛
 ۲. بررسی تفاوت‌های سلامت روان محصلان بر اساس پوهن‌خ‌های مختلف؛ و
 ۳. بررسی تفاوت‌های سلامت روان محصلان بر اساس سال‌های مختلف تحصیلی.
- همچنان، این تحقیق برای پاسخ به سؤالات زیر انجام شده است:

۱. وضعیت سلامت روان محصلان پوهنتون لوگر چگونه است؟
۲. آیا بین سلامت روان محصلان پوهن‌خ‌های مختلف تفاوت وجود دارد؟ و
۳. آیا بین سلامت روان محصلان سال‌های تحصیلی مختلف تفاوت وجود دارد؟

روش تحقیق

این تحقیق از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی و از نظر جمع‌آوری اطلاعات کمی است. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه محصلان پوهنتون لوگر در ماه جوزا سال ۱۴۰۳ می‌باشند، که تعداد آن‌ها مجموعاً (۹۳۸) تن بودند. با استفاده جدول مورگان (۲۷۰) تن به عنوان نمونه انتخاب شدند و بخاطر اعتبار بیشتر تحقیق، به تعداد زیاد از اشتراک‌کننده‌گان پرسشنامه توزیع شد و ۳۰۸ پرسشنامه جمع‌آوری گردید. اطلاعات از طریق پرسشنامه سلامت عمومی روان گلدبرگ و ویلم (General Health Questionnaire-28 Goldberg & Williams, 1991) بیست و هشت سؤالی که توسط ساعتچی، محمود؛ کامکاری، کامبیز و عسکریان، مهناز (۱۳۸۹) به فارسی ترجمه شده، جمع‌آوری شد. از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای استفاده گردید و از هر طبقه، نمونه‌هایی به نسبت حجم آن طبقه در کل جامعه. به صورت تصادفی انجام شد. این پرسشنامه از چهار مؤلفه علائم جسمانی، اضطراب و بی‌خوابی، اختلال در کارکرد اجتماعی و افسردگی (که هر کدام با ۷ سؤال) تشکیل شده است. نمره دهی به سؤالات سنجش سلامت عمومی روان و ابعاد آن در نمونه‌های مورد بررسی به شکلی بود که برای هر سؤال، نمره بین صفرالی سه (۰، ۱، ۲، ۳) منظور گردید. در نتیجه نمره هر فرد در هر یک از خرده مقیاس‌ها از ۰ تا ۲۱ و در کل پرسشنامه از ۰ تا ۸۴ است. اعتبار و روایی پرسشنامه GHQ-28 به اثبات رسیده است. بر اساس تحقیقات انجام شده توسط گلبرگ و ویلیامز روایی یا صحت متوسط این پرسشنامه ۰.۸۳ و اعتبار متوسط آن ۰.۸۷ گزارش شده است. در کشور ایران تقوی در سال ۱۳۸۰ اعتبار و صحت پرسشنامه‌ی سلام عمومی روان را مورد بررسی قرار داده است. بر اساس تحقیق، اعتبار پرسشنامه مذکور با استفاده از روش باز آزمایی ۰.۷۰؛ دینیمه‌سازی ۰.۹۳ و محاسبه

ضریب الفای کرونباخ ۰.۹۰ به دست آمده است. در تحقیق حاضر الفای کرونباخ پرسشنامه ۰.۸۸ به دست آمد. نمرات برش در هر یک از خرده مقیاس‌ها و نمرات در کل پرسشنامه طوری ذیل است:

جدول ۱: نمرات برش در هر یک از خرده مقیاس‌های وکل پرسشنامه GHQ-28

شدت اختلال	نمرات در خرده مقیاس‌ها	نمرات در کل پرسشنامه
هیچ یا کمترین حد	۶-۰	۲۲-۰
خفیف	۱۱-۷	۴۰-۲۳
متوسط	۱۶-۱۲	۶۰-۴۱
شدید	۲۱-۱۷	۸۴-۶۱

معلومات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزار IBM-SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و از تیست‌های تی تیست Independent Sample T test و کراستب Crosstab استفاده شده است.

یافته‌های تحقیق

جدول ۲: مشخصات دموگرافیکی/اشتراک‌کننده‌گان

متغیر	گتگوری	تعداد	فصدی	مجموع
پوهنخی	تعلیم و تربیه	۱۳۳	%۴۳.۲	۳۰۸
	زراعت	۵۲	%۱۶.۹	
	جیولوجی و معادن	۸۴	%۲۷.۳	
	شرعیات	۳۹	%۱۲.۷	
سال تحصیلی	اول	۱۰۱	%۳۲.۸	۳۰۸
	دویم	۸۳	%۲۶.۹	
	سوم	۸۲	%۲۶.۶	
	چهار	۴۲	%۱۳.۶	
سن	از ۱۸ الی ۲۱ سال	۲۴۹	%۸۰.۸	۳۰۸
	از ۲۲ الی ۲۴ سال	۵۷	%۱۸.۵	
	از ۲۵ الی ۲۷ سال	۰	%۰	
	از ۲۸ الی ۳۰ سال	۲	%۰.۶	
سکونت	لوگر	۲۱۷	%۷۰.۵	۳۰۸
	ولایات دیگر	۹۱	%۲۹.۵	
	بیسار قوی	۵۶	%۱۸.۲	
	قوی	۱۰۰	%۳۲.۵	
وضعیت اقتصادی	متوسط	۱۳۹	%۴۵.۱	۳۰۸
	ضعیف	۸	%۲.۶	
	بسیار ضعیف	۵	%۱.۶	
	باسواد	۱۶۲	%۵۲.۶	
سواد پدر	بی‌سواد	۱۴۶	%۴۷.۴	۳۰۸
	باسواد	۶۳	%۲۰.۵	
سواد مادر	بی‌سواد	۲۴۵	%۷۹.۵	۳۰۸
	باسواد	۶۳	%۲۰.۵	

جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که اکثریت محصلان شرکت کننده در این تحقیق از صنوف اول بودند و سن اکثریت آن‌ها بین ۱۸ الی ۲۴ سال بود. نزدیک به ۳۰ فیصد محصلان اشتراک کننده در این تحقیق ساکن ولایات دیگر و بالاتر از ۷۰ فیصد شان ساکن ولایت لوگر بودند. بیشترین تعداد محصلان دارای وضعیت اقتصادی متوسط بودند و کمترین تعداد آن‌ها دارای وضعیت اقتصادی ضعیف بودند.

جدول ۳: وضعیت سلامت روان محصلان، دارای علایم اختلالات و عدم اختلالات روانی

متغیر	سالم	دارای اختلال	مجموع
تعلیم و تربیه	۳۳	۱۰۰	۱۳۳
زراعت	۷	۴۵	۵۲
جیولوجی و معادن	۱۵	۶۹	۸۴
شرعیات	۲	۳۷	۳۹
مجموع	۵۷	۲۵۱	۳۰۸
	۱۸.۵۱٪	۸۱.۴۵٪	۱۰۰٪

جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که از لحاظ سلامت روان ۵۷ تن (۱۸.۵۱٪) محصلان نمره کمتر از ۲۳ کسب نمودند، که نشان‌دهنده بالابودن سلامت روان یا هم سالم بودن آن‌ها می‌باشد و ۲۵۱ (۸۱.۴۵٪) محصلان نمره بالاتر از ۲۳ کسب نمودند، که نشان‌دهنده نامناسب بودن سلامت روانی است و احتمالاً دارای علایم اختلالات روانی (حقیف، متوسط و شدید) می‌باشد

جدول ۴: سلامت روان محصلان از نظر شدت سطح اختلال

متغیر	مطلوب (مشکل ندارد)	خفیف	متوسط	شدید	مجموع
تعلیم و تربیه	۳۳	۶۲	۳۱	۷	۱۳۳
زراعت	۷	۲۴	۱۸	۳	۵۲
جیولوجی و معادن	۱۵	۳۷	۲۷	۵	۸۴
شرعیات	۲	۱۸	۱۶	۳	۳۹
مجموع	۵۷	۱۴۱	۹۲	۱۸	۳۰۸
	۱۸.۶٪	۴۵.۹٪	۳۰.۰٪	۵.۹٪	۱۰۰٪

جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که در پوهنخی تعلیم و تربیه از نظر شدت سطح اختلال بیشترین محصلان در حد مطلوب و کمترین در حد شدید قرار دارند. در پوهنخی زراعت، بیشترین محصلان در سطح خفیف و کمترین در حد شدید قرار دارند. بیشترین محصلان در پوهنخی جیولوجی و معادن دارای

اختلالات خفیف و کمترین محصلان اختلالات شدید دارند. در پوهنځی شرعیات، بیشترین محصلان دارای اختلالات خفیف و کمترین آن در حد مطلوب قرار دارند.

جدول ۵: تعداد محصلان از نظر ابعاد سلامت روانی

متغیر	وضعیت	تعداد	فیصدی	مجموع
جسمانی	سالم	۲۶۸	۸۷.۰٪	۳۰۸
	دارای اختلال	۴۰	۱۳.۰٪	
ابعاد سلامت	سالم	۱۵	۴.۹٪	۳۰۸
	دارای اختلال	۲۹۳	۹۵.۱٪	
روان	سالم	۲۳۴	۷۶.۰٪	۳۰۸
	دارای اختلال	۷۴	۲۴.۰٪	
افسردگی	سالم	۲۷۱	۸۸.۰٪	۳۰۸
	دارای اختلال	۳۷	۱۲.۰٪	

جدول شماره ۵ نشان می‌دهد که ۸۷.۰ فیصد محصلان مورد مطالعه از نظر بعد جسمانی سالم هستند و ۱۳.۰ فیصد اختلال (خفیف، متوسط و شدید) دارند. در بعد اضطراب، ۴.۹ فیصد سالم و ۹۵.۱ فیصد دارای اختلال (خفیف، متوسط و شدید) هستند. از نظر عملکرد، ۷۶.۰ فیصد سالم و ۲۴.۰ فیصد دارای اختلال (خفیف، متوسط و شدید) هستند. در بعد افسردگی ۸۸.۰ فیصد سالم و ۱۲.۰ فیصد دارای اختلال (خفیف، متوسط و شدید) هستند. نتایج نشان می‌دهد که از نظر ابعاد سلامت روانی بیشترین اختلال در بعد اضطراب و کمترین اختلال در بعد افسردگی وجود دارد.

جدول ۶: تفاوت صحت روان محصلان با تفکیک رشته تحصیلی

متغیر	رشته تحصیلی	تعداد	اوسط	انحراف معیاری	DF	F	Sig
پوهنځی	تعلیم و تربیه	133	2.0902	۰.82992	۳	۳.۲۱۵	۰.۰۲۵
	زراعت	52	2.3269	۰.78519			
	جیولوجی و معادن	84	2.2619	۰.82314			
	شرعیات	39	2.5128	۰.72081			

جدول شماره ۶ نتایج تست واریانس یک طرفه را نشان می‌دهد که در بخش صحت روان، پوهنځی شرعیات در میان چهار پوهنځی بالاترین اوسط (۲.۵۱) را کسب کرده و پوهنځی تعلیم و تربیت پایین‌ترین اوسط (۲.۰۹) دارد، که این تفاوت از نظر احصایوی معنادار است (P=۰.۰۲۵). برای وضاحت بیشتر نتایج تست تعقیبی (توکی) و تشریحات لازم آن در جدول شماره ۵ آورده شده است.

جدول ۷: نتایج تست تعقیبی واریانس یک طرفه

پوهنځی (I)	پوهنځی (J)	تفاوت اوستون‌ها (I-J)	انحراف معیاری	Sig
	زراعت	-.23670	.13211	.279
تعلیم و تربیه	جیولوجی و معادن	-.17168	.11257	.424
	شرعیات	-.42259*	.14709	.022
	تعلیم و تربیه	.23670	.13211	.279
زراعت	جیولوجی و معادن	.06502	.14253	.968
	شرعیات	-.18590	.17110	.698
جیولوجی و معادن	تعلیم و تربیه	.17168	.11257	.424
	زراعت	-.06502	.14253	.968
	شرعیات	-.25092	.15651	.378
	تعلیم و تربیه	.42259*	.14709	.022
شرعیات	زراعت	.18590	.17110	.698
	جیولوجی و معادن	.25092	.15651	.378

جدول شماره ۷ نتایج تست تعقیبی توکی نشان می‌دهد که بین پوهنځی‌های تعلیم و تربیه و پوهنځی شرعیات تفاوت وجود دارد که در قسمت صحت روان تفاوت اوستون‌ها (۰.۴۲۲۵۹) با (P=۰.۰۲۲) معنادار به دست آمده.

جدول ۸: تفاوت صحت روان محصلان با تفکیک سال تحصیلی

متغیر	سال تحصیلی	تعداد	اوسط	انحراف معیاری	DF	F	Sig
	اول	101	2.3069	.88026			
سال تحصیلی	دوم	83	2.1446	.79836	۳	۱.۳۷۲	.۲۱۰
	سوم	82	2.1463	.77175			
	چهارم	42	2.3810	.76357			

جدول شماره ۸ نتایج تست واریانس یک طرفه را نشان می‌دهد که در بخش صحت روان، محصلان صنوف چهارم بالاترین اوسط (۲.۳۸۱۰) را کسب کرده و صنوف دوم پایین‌ترین اوسط (۲.۱۴۴۶) دارد، که این تفاوت از نظر احصایوی معنادار نیست (P=۰.۲۱۰). برای وضاحت بیشتر نتایج تست تعقیبی (توکی) و تشریحات لازم آن در جدول شماره ۴ آورده شده است.

جدول ۹: محصلان از نظر علایم اختلالات و عدم اختلالات با تفکیک سال تحصیلی

متغیر	سال/صنف	دارای علایم اختلالات روانی	عدم علایم اختلالات روانی	مجموع
سال تحصیلی	اول	۸۴	۱۷	۱۰۱
	دوم	۶۴	۱۹	۸۳
	سوم	۶۷	۱۵	۸۲
	چهارم	۳۶	۶	۴۲
	مجموع	۲۵۱	۵۷	۳۰۸
		۸۱.۵۱٪	۱۸.۵۱٪	٪۱۰۰.۰

جدول شماره ۹ نشان می‌دهد که محصلان مورد مطالعه، صنف اول ۸۴ تن، محصلان صنف دوم ۶۴ تن، محصلان صنف سوم ۶۷ تن و محصلان صنف چهارم ۳۶ تن دارای علایم اختلالات روانی هستند که بیشترین صنف اول و کمترین صنف چهارم دچار علایم اختلالات روانی هستند که مجموعاً ۲۵ تن می‌شوند. همچنان، ۱۷ تن در صنف اول، ۱۹ تن در صنف دوم، ۱۵ تن در صنف سوم و ۶ تن در صنف چهارم کدایم اختلالات روانی ندارند که مجموعاً ۵۷ تن می‌شوند. شدت اختلال در صنف مختلف در جدول شماره ۸ نشان داده شده است.

جدول ۱۰: وضعیت شدت سلامت روان محصلان سال تحصیلی مختلف از نظر اختلال و عدم اختلال

متغیر	تعداد	مطلوب	خفیف	متوسط	شدید	مجموع
اول	تعداد	۱۷	۴۷	۲۶	۱۱	۱۰۱
	فیصدی	٪۱۶.۸	٪۴۶.۵	٪۲۵.۷	٪۱۰.۹	٪۱۰۰.۰
دوم	تعداد	۱۹	۳۵	۲۷	۲	۸۳
	فیصدی	٪۲۲.۹	٪۴۲.۲	٪۳۲.۵	٪۲.۴	٪۱۰۰.۰
سوم	تعداد	۱۵	۴۴	۱۹	۴	۸۲
	فیصدی	٪۱۸.۳	٪۵۳.۷	٪۲۳.۲	٪۴.۹	
چهارم	تعداد	۶	۱۵	۲۰	۱	۴۲
	فیصدی	٪۱۴.۳	٪۳۵.۷	٪۴۷.۶	٪۲.۴	٪۱۰۰.۰
مجموع	تعداد	۵۷	۱۴۱	۹۲	۱۸	۳۰۸
	فیصدی	٪۱۸.۵	٪۴۵.۸	٪۲۹.۹	٪۵.۸	٪۱۰۰.۰

جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد که بیشترین محصلان صنف دوم و کمترین محصلان صنف چهارم در سطح مطلوب قرار دارند، در سطح خفیف بیشترین محصلان از صنف اول و کمترین محصلان از صنف چهارم هستند. در سطح متوسط، بیشترین محصلان در صنف اول و کمترین محصلان در صنف چهارم هستند و در سطح شدید، بیشترین محصلان در صنف اول و کمترین محصلان در صنف

چهارم هستند. در کل بیشترین محصلان اختلالات خفیف و کمترین محصلان اختلالات شدید روانی دارند.

مناقشه

در تحقیق حاضر وضعیت سلامت روان محصلان پوهنتون لوگر مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که از لحاظ سلامت روان نزدیک به ۱۹ فیصد محصلان مورد مطالعه دارای وضعیت سالم یا مناسب هستند و نزدیک به ۸۲ فیصد محصلان مورد مطالعه دارای علایم اختلالات (خفیف، متوسط و شدید) روانی هستند که نشان‌دهنده وضعیت نامناسب بودن سلامت روانی آن‌هاست. از نظر بعد جسمانی، ۸۷.۰ فیصد محصلان مورد مطالعه سالم هستند و ۱۳.۰ فیصد علایم اختلالات (خفیف، متوسط و شدید) دارند. از نظر بعد اضطراب، ۴.۹ فیصد محصلان مورد مطالعه سالم و ۹۵.۱ فیصد دارای علایم اختلالات (خفیف، متوسط و شدید) هستند. از نظر عملکرد، ۷۶.۰ فیصد محصلان مورد مطالعه سالم و ۲۴.۰ فیصد دارای علایم اختلالات (خفیف، متوسط و شدید) هستند. از نظر بعد افسردگی ۸۸.۰ فیصد محصلان مورد مطالعه سالم و ۱۲.۰ فیصد دارای اختلالات (خفیف، متوسط و شدید) هستند. نتایج نشان می‌دهد که از نظر ابعاد سلامت روانی بیشترین اختلال در بعد اضطراب و کمترین اختلال در بعد افسردگی وجود دارد.

بنابراین، یافته‌ی سوال اول تحقیق این است که وضعیت سلامت روان محصلان پوهنتون لوگر نامناسب است، به طوری است که بیشترین محصلان مورد مطالعه دارای علایم خفیف، متوسط و شدید اختلالات روانی هستند. بیشترین محصلان در بعد اضطراب و کمترین در بعد افسردگی علایم اختلالات روانی دارند. نتایج به دست آمده این تحقیق با نتایج تحقیقات آقایی (۱۳۹۰)، حسینی و موسوی (۱۳۷۹)، جهانی و همکاران (۱۳۸۷) و فلاحی و همکاران (۱۳۹۲) در همسویی قرار دارد؛ اما با یافته‌های توکلی زاده و همکاران (۱۳۸۹) و حسینی و همکاران (۱۳۹۰)، همسویی ندارد. در تبیین این نتایج باید گفت که بیشترین محصلان دارای اختلالات متوسط و کمترین آن‌ها اختلالات شدید دارند و بیشترین آن در بعد اضطراب اختلالات روانی دارد.

نتایج تست واریانس یک طرفه نشان داد که از نظر صحت روان، محصلان پوهنځی شرعیات در میان محصلان چهار پوهنځی بالاترین اوسط را کسب کرده و پوهنځی تعلیم و تربیت پایین‌ترین اوسط دارد و این تفاوت از نظر احصایوی معنادار نیز است. به عبارت دیگر، از نظر سلامت روان محصلان پوهنځی شرعیات نسبت به محصلان پوهنځی‌های دیگر در وضعیت خوب و مطلوب قرار دارند و محصلان پوهنځی تعلیم و تربیه نسبت به محصلان پوهنځی‌های دیگر در وضعیت نامناسب قرار دارند.

و این تفاوت معنادار است. در پوهنخی تعلیم و تربیه از نظر شدت سطح اختلالات، بیشترین محصلان مورد مطالعه در حد مطلوب و کمترین در حد شدید قرار دارند. در پوهنخی زراعت، بیشترین محصلان در سطح خفیف و کمترین در سطح شدید قرار دارند. بیشترین محصلان در پوهنخی جیولوجی و معادن دارای اختلالات خفیف و کمترین محصلان اختلالات شدید دارند. در پوهنخی شرعیات، بیشترین محصلان دارای اختلالات خفیف و کمترین آن‌ها در حد مطلوب هستند.

بنابراین، یافته سؤال دوم تحقیق این است، که نتایج این تحقیق نشان داد، که بین وضعیت سلامت روان محصلان پوهنخی‌های مختلف پوهنتون لوگر، تفاوت معنادار وجود دارد. نتایج به دست آمده این تحقیق با نتایج تحقیقات پیر خائفی (۱۳۹۱) و حسینی و همکاران (۱۳۹۰) همخوانی دارد؛ اما با یافته جهانی و همکاران (۱۳۸۷) همخوانی ندارد.

نتایج تست واریانس یک طرفه نشان داد که از نظر صحت روان، محصلان صنوف چهارم پوهنتون لوگر بالاترین اوسط (۲.۳۸۱۰) و صنوف دوم پایین‌ترین اوسط (۲.۱۴۴۶) را کسب کرد و از نظر احصایوی این تفاوت معنادار نبود ($P=0.210$). نتایج تیست توکی نشان داد که بیشترین محصلان صنوف اول و کمترین محصلان صنوف چهارم دچار علایم اختلالات روانی هستند و شدت اختلالات در صنوف مختلف متفاوت است به طوری که بیشترین محصلان صنوف دوم و کمترین محصلان صنوف چهارم در سطح مطلوب قرار دارند، در سطح خفیف بیشترین محصلان از صنوف اول و کمترین محصلان از صنوف چهارم هستند. در سطح متوسط، بیشترین محصلان در صنوف اول و کمترین محصلان در صنوف چهارم هستند و در سطح شدید، بیشترین محصلان در صنوف اول و کمترین محصلان در صنوف چهارم هستند. در کل بیشترین محصلان اختلالات خفیف و کمترین محصلان اختلالات شدید روانی دارند.

بنابراین، یافته سؤال سوم تحقیق این است که نتایج این تحقیق نشان داد، که وضعیت سلامت روانی محصلان سال مختلف تحصیلی متفاوت است، به گونه ای که بیشترین تعداد محصلان سال اول دچار علایم اختلالات روانی هستند و کمترین تعداد محصلان صنوف چهارم دچار علایم اختلالات روانی هستند. نتایج به دست آمده این تحقیق با نتایج تحقیقات اخوان و همکاران (۱۳۹۶)، هادوی و همکاران (۱۳۹۱) همسویی دارد؛ اما با یافته‌های رضائی و همکاران (۱۳۸۵) همسو نیست.

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های تحقیق، ابتدای نزدیک به ۸۲ درصد محصلان پوهنتون لوگر به علایم اختلالات روانی، زنگ خطر جدی برای تحصیلات عالی در این نهاد به‌شمار می‌رود. این وضعیت می‌تواند پیامدهایی چون کاهش انگیزه تحصیلی، افت عملکرد آموزشی علمی، ضعف در روابط اجتماعی، افت تحصیلی و افزایش احتمال ترک تحصیل را در پی داشته باشد. در صورت تداوم، این اختلالات نه تنها آینده فردی محصلان، بلکه کیفیت منابع انسانی جامعه را نیز تهدید خواهد کرد. از این رو، اتخاذ تدابیر فوری علمی و مبتنی بر شواهد برای بهبود وضعیت روانی در نهاد مذکره یک ضرورت مبرم است. برنامه‌هایی چون تأسیس مرکز مشاوره و روان‌درمانی با حضور روان‌شناسان متخصص، آموزش مهارت‌های مقابله با فشار روانی، ارتقای سواد سلامت روان، و گنجاندن مضامینی در زمینه صحت روان و موضوعات مرتبط در نصاب درسی، می‌تواند نقش مؤثری در کاهش مشکلات روانی ایفا کند. همچنان، راه‌اندازی ورکشاپ‌ها و سیمینارهای آموزشی، تقویت فضای همبستگی و همدلی میان استادان و محصلان، ارزیابی دوره‌ای سلامت روان در آغاز هر سمسטר، و فراهم‌سازی زمینه برای مشارکت فعال در فعالیت‌های ورزشی، اجتماعی و فرهنگی، از اقدامات کلیدی در این راستا به‌شمار می‌روند. این راهکارها می‌توانند به شناسایی به‌موقع مشکلات، پیشگیری از شدت یافتن آن‌ها، و حمایت مؤثر از محصلان آسیب‌پذیر کمک نمایند. پیشنهاد می‌گردد که در پوهنتون مرکز مشاوره و روان‌درمانی ایجاد گردد، در صورت امکان در نصاب درسی یک مضمون سلامت روان افزوده شود، در آغاز هر سمسستر سلامت روان محصلان ارزیابی شود، و برای مشارکت محصلان در فعالیت ورزشی، اجتماعی و فرهنگی زمینه‌های فراهم شوند.

سپاسگزاری

از رهبری محترم پوهنتون لوگر، خاصاً آمریت محترم تحقیقات و مجله علمی ابراز سپاس و قدردانی می‌نماییم که از طریق روسای محترم پوهنچی‌ها و آمران محترم دیپارتمنت‌ها، زمینه تشویق محصلان را برای تکمیل دقیق پرسشنامه فراهم ساختند. همچنین، از استادان گرامی که در این روند همکاری صمیمانه داشتند و محصلاتی که با علاقه‌مندی در تحقیق شرکت نمودند، صمیمانه قدردانی می‌نماییم. افزون بر آن، از معاونیت محترم تحقیقات و نوآوری پوهنتون کابل نیز صمیمانه سپاس‌گزاری می‌کنیم که زمینه چاپ و نشر این مقاله علمی - تحقیقی را فراهم ساختند.

سهم نویسندگان در تحقیق (مقاله)

پوهندوی محمدطاهر خیلواک: طرح مطالعه، جمع‌آوری اطلاعات، نگارش مقدمه و روش تحقیق، تحلیل اطلاعات، تفسیر نتایج، نگارش مناقشه و تأیید نهایی مقاله.

پوهنیار نجیب الله نجیب: جمع‌آوری اطلاعات، مرور منابع و نگارش مناقشه.

پوهندوی مجیب الرحمن رحمانی: مرور منابع، روش تحقیق و ویرایش علمی.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌نمایند که هیچگونه تضاد منافع در این مطالعه ندارد.

منابع

- اخوان، م، پورقانع، پ، و نادری شاد، ش. (۱۳۹۶). بررسی مقایسه ای سلامت روان در محصلان سال اول و آخر رشته های اتاق عمل و هوشبری. *روان پرستاری*، ۵(۳)، ۵۸-۶۴. [لینک](#)
- آقایی، ن. (۱۳۹۰). رابطه بین مهارت های تفکر انتقادی و سلامت روان محصلان. *پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۷(۱۳)، ۵۵-۶۶. [لینک](#)
- بیانی، ع، گودرزی، ح، و کوچکی، ع. (۱۳۸۷). رابطه ابعاد بهزیستی روان شناختی و سلامت عمومی در محصلان پوهنتون آزاد اسلامی واحد آزاد شهر (۱۳۸۵-۸۶). *دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی*، ۱۰(۳۵-۳۶)، ۱۵۳-۱۶۴. [لینک](#)
- پیرخانفی، ع. (۱۳۹۱). ارتباط مولفه های فراشناختی خلاقیت با سلامت روان در محصلان. *شناخت اجتماعی*، ۱(۲)، ۱۰۱-۱۱۲. [لینک](#)
- تقوی، س.م.ر. (۱۳۸۰). بررسی روایی و اعتبار پرسشنامه سلامت عمومی. *مجله روان شناسی*، ۲۰، ۳۸۱-۳۹۱. [لینک](#)
- توکلی زاده، ج. ش، و خدادادی، ز. (۱۳۸۹). بررسی سلامت روان محصلان ورودی نیمسال اول سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ پوهنتون علوم طبی گناباد. *افتی دانش*، ۱۶(۲ (پیاپی ۴۸)، ۵۴-۵۰. [لینک](#)
- جهانی، ها. ح؛ رحیم زاده میرمحله، س؛ قافله باشی، س.ح؛ و ساریچلو، م.ا. (۱۳۸۷). بررسی سلامت روان محصلانسال اول و آخر پوهنتون علوم طبی قزوین (۱۳۸۲). *مجله علمی پوهنتون علوم طبی قزوین*، ۱۲(۲ (پیاپی ۴۷)، ۲۹-۴۱. [لینک](#)
- حسینی، س.ح؛ کاظمی، ش؛ و شهباززاد، ل. (۱۳۸۵). بررسی رابطه ورزش با سلامت روان محصلان. *مجله پوهنتون علوم طبی مازندران (نامه پوهنتون)*، ۱۶(۵۳)، ۹۷-۱۰۴. [لینک](#)
- حسینی، س.ح؛ و موسوی، س.ا. (۱۳۷۹). بررسی وضعیت سلامت روان محصلان ورودی سال تحصیلی ۷۸-۷۹ پوهنتون علوم طبی مازندران. *مجله پوهنتون علوم طبی مازندران (نامه پوهنتون)*، ۱۰(۲۸)، ۲۳-۳۳. [لینک](#)
- حسینی، س.ح؛ صادقی، ا؛ رجب زاده، ر؛ رضازاده، ج؛ نبوی، س.ح؛ رعنائی، م؛ و الماسی ح.ا. (۱۳۹۰). سلامت روان محصلان پوهنتون علوم طبی خراسان شمالی و عوامل مرتبط با آن در سال ۱۳۸۹. *مجله پوهنتون علوم طبی خراسان شمالی*، ۳(۲ (پیاپی ۸)، ۲۳-۲۸. [لینک](#)
- خزاعی، طاهره، خزاعی، طیه، و قاسمی، مهدیه. (۱۳۹۳). فرسودگی تحصیلی تهدیدی بر سلامت روان دانشجویان. *فصلنامه مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد (همایش کشوری آموزش علوم پزشکی)*. دوره نهم، پیاپی ۱۳. [لینک](#)
- درتاج، ف؛ و الهی، ذ.ا. (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی مراسم اعتکاف در سلامت روان و شادکامی محصلان. *علوم تربیتی از دیدگاه اسلام*، ۳(۴)، ۷۵-۸۸. [لینک](#)
- دستجردی، ر؛ و خزاعی، ک. (۱۳۸۰). بررسی سلامت روان محصلان ورودی سال ۸۱-۸۲ پوهنتون علوم طبی بیرجند. *مجله علمی پوهنتون علوم طبی بیرجند*، ۸(۱ (پیاپی ۱۳)، ۳۴-۳۸. [لینک](#)

رحیمیان بوگر، ا؛ محمدی فر، م. ع؛ نجفی، م؛ و دهشیری، غ. ر. (۱۳۹۲). تاثیر مهارت های زندگی بر سلامت روان محصلان. *روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار)*، ۲۰(۸)، ۲۳-۳۴. [لینک](#)

رضایی، ر؛ بهشتی، ز؛ حاجی حسینی، ف؛ و سیدی اندی، س. ج. (۱۳۸۵). بررسی مقایسه ای سلامت روان در محصلان سال اول و آخر رشته پرستاری. *پژوهش پرستاری*، ۱(۳)، ۶۷-۷۴. [لینک](#)

شیریم، ز؛ سودانی، م؛ و شفیع آبادی، ع. (۱۳۸۸). رابطه سلامت روان و سرسختی روان شناختی محصلان. *اندیشه و رفتار در روانشناسی بالینی (اندیشه و رفتار)*، ۴(۱۳)، ۱۶-۷. [لینک](#)

عباسی، ع؛ پناه عنبری، ع؛ کامکار، ع؛ و زاده باقری، ق. (۱۳۸۰). بررسی سلامت روان محصلان پوهنتون علوم طبی یاسوج در سال ۱۳۷۷-۷۸. *طب و ترکیه*، - (۴۳)، ۳۴-۳۸. [لینک](#)

عبدی، س؛ باباپورخیرالدین، ج؛ و فتحی، ح. (۱۳۸۹). رابطه سبک های تنظیم هیجان شناختی و سلامت روان محصلان. *مجله پوهنتون علوم طبی ارتش جمهوری اسلامی ایران (annals of military and health sciences research)*، ۸(۴ (مسلسل ۳۲))، ۲۵۸-۲۶۴. [لینک](#)

فلاحی خ. م؛ رسولی، پ؛ نصیری، ا؛ و رهنما، م. (۱۳۹۲). بررسی وضعیت سلامت روان محصلان ساکن در خوابگاه های تحصیلی پوهنتون علوم بهزیستی و توانبخشی. *پژوهش پرستاری*، ۸(۳ (پیاپی ۳۰))، ۱۸-۲۶. [لینک](#)
کردی، طاهره، و نظری فر، محسن. (۱۳۹۲). سلامت روان و ابعاد خودشفقتی در محصلان. *کنگره انجمن روانشناسی ایران* / <https://sid.ir/paper/fa829153>

کریمی، ص؛ و پیراسته، ا. (۱۳۸۰). بررسی وضعیت سلامت روان محصلان پوهنتون علوم طبی زنجان. *مجله علمی پوهنتون علوم طبی زنجان (Journal of Advances in Medical and Biomedical Research)*، ۹(35)، ۶۶-۷۳. [لینک](#)

هادوی، م؛ یزدانی، مینا؛ خدادادی، ع؛ هاشمی، ز؛ امین زاده. ا. ز. (۲۰۱۴). مقایسه سلامت روان محصلان سال های اول و آخر پوهنخی پرستاری، مامایی و پیرا طبی رفسنجان بر اساس آزمون SCL ۹۰ در سال ۱۳۹۱. *مجله علمی پوهنتون علوم طبی رفسنجان*، ۱۳(۶)، ۵۴۹-۵۶۰. [لینک](#)

یاسمی نژاد، پ؛ گل محمدیان، م؛ و یوسفی، ن. (۱۳۹۱). رابطه سلامت عمومی و استفاده مفرط از تلفن همراه در محصلان. *دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی*، ۱۳(۱ (پیاپی ۴۷))، ۶۰-۷۲. [لینک](#)

Bayram, N., & Bilgel, N. (2008). The prevalence and socio-demographic correlations of depression, anxiety and stress among a group of university students. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*, 43(8), 667–672. <https://doi.org/10.1007/s00127-008-0345-x>

Ibrahim, A. K., Kelly, S. J., Adams, C. E., & Glazebrook, C. (2013). A systematic review of studies of depression prevalence in university students. *Journal of Psychiatric Research*, 47(jpsychires 3), 391–400.

<https://doi.org/10.1016/j..2012.11.015>

Sharif, S. P., Yusoff, M. S. B., & Yasin, M. S. (2010). The prevalence and associated factors of psychological distress among medical students: A cross-sectional study in Malaysia. *Medical Journal of Malaysia*, 65(4), 293–297.

World Health Organization. (2022). *World mental health report: Transforming mental health for all*. Geneva: WHO. Retrieved from. [Link](#)